

§ 118 Församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande

DANIEL LARSON:

Herr ordförande, ledamöter, biskopar och åhörare och ni som följer det här via webben! Jag talar för Kyrkolivsutskottet. Jag hade en intressant diskussion om det här. Antalet asylsökande till Sverige har ju totalt sett ökat kraftigt, både 2012, 2013 och 2014 och närmar sig nu nivåer som rådde under kriget i forna Jugoslavien. För 2014 är prognosen för antalet asylsökande till Sverige cirka 80 000 personer. Den stora ökningen beror främst på inbördeskriget i Syrien men många flyr även från Eritrea, Somalia, Irak, Afghanistan och andra länder med väpnade konflikter och förtryck av minoriteter och oppositionella. Under det första halvåret i år sökte närmare 32 000 personer asyl i Sverige. Det är nästan 70 procent fler än under motsvarande period 2013. Under asyltiden bor den sökande antingen i eget boende, till exempel hos släkt och vänner, eller i anläggningsboende som Migrationsverket ordnar. De som väljer anläggningsboende blir allt fler och Migrationsverket söker med ljus och lycka efter lämpliga bostäder med varierande resultat. Konsekvensen har blivit att fler asylsökande finns i glesbygdsområden och i förläggningssliknande boenden istället för i vanliga lägenheter. På många håll i glesbygden är Svenska kyrkan den enda organiserade aktören och den enda öppna mötesplatsen i och med att Migrationsverket inte längre erbjuder någon organiserad sysselsättning eller svenskundervisning för asylsökande sedan 2012 och förväntningarna blir nu än större på Svenska kyrkan och församlingarna att ordna meningsfulla mötesplatser och även svenskundervisning. De här mötesplatserna fyller ofta ett stort behov av social gemenskap, det kan handla om språkträning, hjälp med att lösa vardagsproblem och i många fall också om hjälp att förstå och påverka själva asylprocessen. Här finns också Rådgivningsbyrån för flyktingar och asylsökande som ett viktigt stöd.

Svenska kyrkan på den nationella nivån samarbetar med andra kyrkor genom Sveriges Kristna Råd (SKR) och andra engagerade aktörer för att påverka asylpolitiken i Sverige i en mer rättssäker och human riktning. Det sker genom opinionsbildning, rapporter, regelbundna möten med Migrationsverket och politiska partier. I den nationella nivåns uppdrag ingår också att både stödja och vara ett språkrör för verksamheter ute i stift och församlingar. I dokumentet *Detta vill vi! Kyrkorna och migrationsfrågorna* (2007) ställer medlemskyrkorna i SKR krav på myndigheterna genom att granska lagstiftning, juridisk praxis och myndigheternas arbete inom migrationspolitikens område.

Utskottet har under överläggningarna fått information om att Migrationsverket önskar inleda samtal om samarbete med Svenska kyrkan på den nationella nivån. Utskottet är positivt till en långsiktig lösning av frågan samtidigt som man ser att församlingarna har ett akut behov av ekonomiskt bistånd till en alltmer svällande församlingsverksamhet.

Kyrkolivsutskottet föreslår kyrkomötet att besluta att bifalla motion 2014:27.

SARA WALDENFORS:

Herr ordförande! Jag är en av många härinne som har jobbat i en av de här församlingarna som kämpar med asylfrågor, migrationsfrågor, papperslösa och ensamkommande barn. Att människor knackar på kyrkans dörr och ber om skor på fötterna, mat i magen och tak över huvudet är vardag för många församlingar. Vi pratade om detta i utskottet och man har ofta en tanke, en känsla om hur det är. Men hur är det egentligen? Jag tog och ringde runt till alla våra stift och pratade även med en hel del församlingar som jobbar med detta. Jag frågade om hur det är i stift, vad

händer? Ringer församlingar och frågar, och vad frågar de efter? Hur många församlingar handlar detta om som behöver och frågar efter den här hjälpen? I vissa stift är det uppåt 70 procent av församlingarna som jobbar med dessa frågor. En fråga från stiftens sida är om kyrkan på nationell nivå medveten om att det är så här? Jag undrade då, vad frågar de efter? Det är framför allt tre saker de frågar efter.

1. Juridisk hjälp att lösa frågor, hur man överklagar.
2. Pengar. Man vill avsätta en halvtidstjänst diakon eller präst till att jobba aktivt. Hur fungerar det när andra arbetsuppgifter blir lidande för det vi väljer att göra?
3. Vilka andra jobbar med detta? Hur kan vi i nätverk samarbeta så att vi inte behöver uppfinna hjulet en gång till.

Vissa saker kan församlingarna inte göra i brist på pengar, men många församlingar upplever att de inte kan leva med sig själva om de inte gör någonting. Här kommer människor och knackar på dörren och behöver saker för att överleva. Vilken är vår kyrkas uppgift då? Jag tänker att det är en teologisk reflektion vi behöver göra, över vår bild av oss som kyrka. Vilken är vår uppgift? Akuta pengar behöver sättas till så att när församlingar verkligen vill göra skillnad akut ska ha möjlighet att göra det. Här har vi möjlighet att hjälpa dem.

Bifall till motion 2014:27.

NIKLAS GRAHN:

Herr ordförande, biskopar och ledamöter! Även jag gjorde så efter att den här motionen hade behandlats i Kyrkolivsutskottet. Jag bestämde mig för att samtala med personer i mitt stift som har en egen erfarenhet av att verka i församlingar där det plötsligt har öppnat ett asylboende.

Så här berättar prästen Charlotte Hartwig:

Hösten 2012 fick Glava församling på 900 invånare ett asylboende med 200 platser. Varken kommunen, landstinget eller församlingen hade fått någon möjlighet att förbereda sig. Därför blev också de första månaderna kaosartade. Det var mycket som inte fungerade. Många människor i Glava engagerade sig, kom med kläder och leksaker. Detta innebar ett nytt kaos. Jag som församlingspräst blev snabbt kontaktad av frågande och hjälpvilliga människor, och samtidigt hörde både tidningar, radio och teve av sig. Det var viktigt att agera snabbt från församlingen. Jag sammankallade ett möte för alla som ville hjälpa till. Vi bildade en arbetsgrupp med församlingen, Röda Korset, bygdekontoret i Glava och ett studieförbund. Det var viktigt att få struktur på alla välvilliga människor. Det var många som ville skänka kläder och pengar. Jag lade den hösten ner minst tio timmar i veckan på att svara på alla frågor via telefon och mejl. Samtidigt som vi i arbetsgruppen byggde upp en verksamhet med flyktingguider, kafé, samhällsinformation och språkundervisning. Kontakter med kommunen, landstinget, Migrationsverket och media tog också mycket tid. Jag som ensam präst och utan diakon eller pedagog fick lägga en väldigt stor del av min arbetstid på det akuta läget.

Våra församlingar är dåligt rustade inför de utmaningar samhället står inför. Vi behöver både kunskap och resurser snabbt vid situationer som i Glava.

Charlotte fortsätter:

Jag förstår att situationen i Glava inte är något unikt utan många församlingar står i samma situation. Med vänlig hälsning, Charlotte Hartwig.

Jag tänker att här har vi en möjlighet att göra skillnad och låt oss göra det. Låt oss stödja de församlingar som befinner sig i den här situationen.

Jag yrkar bifall till Kyrkolivsutskottets förslag.

DAG SANDAHL:

Herr ordförande! Den som väntar på något gott väntar aldrig för länge. Jag är glad för att den här motionen har bifallits av utskottet och jag är glad över Folkrörelse-Sverige som tar ansvar i det här arbetet.

Jag fick åka till Rävlanda, för jag var i trakten av Göteborg, och inbjöds. När jag kom till den sal där man skulle ta emot flyktingarna den kvällen, satte man en sopborste i handen på mig så att jag kunde sopa lokalen. De andra dukade upp på borden vad man skulle fördela, kläder, sanitetsvaror, blöjor samt duka borden med fika och frågepapper med uppgift om hur man säger på svenska de olika konstiga svenska orden. Sedan kom gänget i olika åldrar, familjer och barn. Det var en helt underbar afton.

Dessförinnan hade jag varit på flyktingförläggningen och det var en djupt deprimerande insikt. Där fanns ingen plats att mötas. I korridorerna fick man inte vara, sa brandmyndigheterna. Där drog horder omkring i ett gammalt sanatorium, som jag egentligen skulle tillkalla brandkåren för att bränna ner. Det är inte anständigt. Det är inte anständigt alls det sätt vi agerar.

Men så står det entusiastiska människor som vecka efter vecka gör det bästa möjliga av det här. Jag insåg också att det här inte håller i längden. Vi har inte, som man säger i andra sammanhang, två besättningar till båtarna utan det är samma besättning som vecka efter vecka sliter och kanske slits ut. När vi ska ansvar för våra flyktingar måste vi också ta ansvar för våra flyktingmedarbetare, för de gör gigantiska insatser, på ett sätt tärande gigantiska insatser. De möter människor som sedan försvinner, och de ser svagheterna i vårt mottagningssystem. Att göra detta vecka efter vecka utan avlastning går förstås inte, inte särskilt länge och alls inte i längden.

Jag har en väldig kärlek till det svenska Folkrörelse-Sverige, alltså folk som kavlar upp ärmarna och gör någonting. Man får lära sig mycket när man samlar in kläder och delar ut dem. Jag lärde mig att skor för män i storlek 43–45 är en bristvara. Det hade jag aldrig tänkt på tidigare. Förklaringen var fullständigt genial. Till skillnad från kvinnor sliter män ut sina skor, och när de inte går att använda längre skaffar de nya. Och enligt mitt livs erfarenheter så stämmer det ju. Det skulle alltså behöva en insamling av nya skor till flyktingar i storlek 43–45 för karlar samt en del roliga leksaker för alla dessa barn som plötsligt ska skyfflas hit eller dit.

Den kvällen jag var i Rävlanda gick en man runt och tog adjö. Han skulle dagen därpå utvisas. Även det kändes vemodigt. Han hade fått nya vänner och så fick han nu säga adjö. Jag förstår att det måste bli så mellan varven, men jag förstod också hur det sliter på folket som jobbar det här. Och de valde det inte. Plötsligt kom det ett flyktingboende och de fick jobba med saken. De jobbar föredömligt, för de skrev också en rapport om vad de höll på med. ”Världen vid vår tröskel. Tankar om och erfarenheter av hur en församling påverkas när ett asylboende etableras.” Så måste det gå till, teori och praktik hand i hand och reflektion över vad vi håller på med. Det

är uppenbart att det behöver stoppas in resurser. Man kan inte lämna dem alldeles ensamma vid gräns där man möter människor.

Jag vill tacka Kyrkolivsutskottet för en vänlig behandling av motion 2014:27.

ANNA-KARIN WESTERLUND:

Herr ordförande och ledamöter! Det är självklart att vi måste ta hand om våra flyktingar. När expressen ringde mig igår förstod jag att man hade missförstått mitt avslag och min reservation. Det är ju inte så att vi har något emot att Svenska kyrkan arbetar med flyktingar och tar hand om dem. Det är något som vi självklart absolut måste göra. När Kyrkolivsutskottet behandlade den här motionen visste vi att Migrationsverket hade bett Svenska kyrkan om hjälp med flyktingsituationen, och att det redan pågick ett samtal. Därför valde vi att reservera oss mot Dag Sandahls motion 2014:27.

Nu blir jag lite personlig, Dag Sandahl. Det är väl inte så att din mamma hade börjat operera en person på ett annat ställe om hon var alldeles nyopererad, eller hur?

Eftersom det redan pågår ett samtal tycker vi inte att det finns någon anledning att påbörja ytterligare ett. Nu vet jag även att ärkebiskopen ska träffa Migrationsverkets generaldirektör Anders Danielsson på torsdag. Vi hoppas att de ska få ett fruktbart samtal. Därför begär vi avslag på motion 2014:27.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Herr ordförande! Jag är visserligen doktor men inte läkare så jag går inte i god för vad morsan hade gjort i ett sådant läge. Det är dock inte omöjligt att hon opererat på ett annat ställe, för man kan ju vara multisjuk. Det farligaste när man kommer till lasarettet är att man har två sjukdomar och läkaren bara upptäcker den ena, för då är det klippt.

Det reservanterna säger är att ni Rävlanda inte kan vänta er någonting förrän vi har sammanträtt. Det går inte att ha det så. Jag kanske ska ta ett Gramsci-citat igen, ”Det gamla dör och det nya har inte kommit”. Det är någonstans där vi befinner oss. Nu är det gamla strukturer och helt nya relationer till människor som kommer från andra håll. Vi måste hantera det, och då går det inte att säga att vi väntar. Det är problemet. Vi kan ha samtal, men bara om människorna, som är vid den yttersta gränsen där man möter människor, känner att de får hjälp, stöd och sympati.

ANNA-KARIN WESTERLUND (REPLIK):

Jag förväntar mig att vår ärkebiskop ser till att omfördela pengar till detta och ser till att det verkligen kan bli någonting av det här. Jag litar på vår ärkebiskop.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Herr ordförande! Man kan visst lita på vår ärkebiskop men nu är det faktiskt kyrkomötets ansvar den här gången som kyrkomötet inte ska springa undan. Nu ska kyrkoledningen säga att nu har det högsta beslutande organet sagt hur färdvägen ska gå, och det ska en ärkebiskop kunna känna i just det här läget.

LARS-IVAR ERICSON:

Herr ordförande, ledamöter! Jag kommer från Tytinge och där har vi 4 000 invånare. Vi har många äldre ensamma, sex sjukhem, ett äldreboende, personer med missbruksproblem, familjer med relationsproblem och det är lätt att förstå att här finns

det många diakonala uppgifter som hanteras av en diakon och en präst med diakoniprofil tillsammans med övriga församlingsmedarbetare och frivilliga.

Vi hanterar detta efter bästa förmåga, men så hände någonting i början av detta år. Det kom 250 flyktingar och asylsökande till samhället, och inom kort ytterligare 200. Vad har vi då kunnat göra för dessa människor? Vi har kunnat erbjuda gudstjänster, vardagsverksamhet, barnverksamhet och några har hittat till syföreningen. Vi har också samlat in kläder och precis som Dag nämnde är det brist på herrskor i storlekarna 43–45, men det löser sig kanske. Vi har kunnat ge kläder, fika och vanlig enkel medmänsklighet men det behövs mera. Det behövs samtalstillfällen, hjälp med myndighetskontakter, överklaganden, söka bostad och mycket annat som vi inte hinner med under nuvarande förhållanden. Det behövs helt enkelt pengar från ovan.

Bifall till Kyrkolivsutskottets förslag.

HELENA NÄSLUND:

Herr ordförande, mötesdeltagare, biskopar och webbtittare! Jag är ny här men jag vill vittna om hur viktig den här motionen var när den kom till Budgetutskottet där jag sitter. Vi tog den genast till våra hjärtan! Jag berättade om mitt arbete hemma i församlingarna i Gävle–Sandviken om hur vi sliter med frågan. Men det är samtidigt ett väldigt roligt arbete. Vi sitter verkligen inte med armarna i kors i väntan på medel och pengar utan det är många av kyrkans diakoner och volontärer, som jag är, som har gått in i ett nätverk som heter Frivillig Gävleborg. Där ordnar vi träffar för nyanlända. För två veckor sedan var vi 90 personer som kom till Kulturcentrum. Kommunen i Sandviken sponsrar oss med lokalen där, för att inte tala om de lokala pizzeriorna som gav oss gratis pizzor att bjuda på. Då är det en mysig stämning, vi till och med fikapratar och har kul, det är ju språkträning, de måste ju få lära sig språket. Jag fick själv en syster där från Syrien som har två barn, varav ett är autistiskt. Nu är vi vänner och hon skriver på väldigt bra svenska till mig på facebook. Jag menar att det är ju så här vi måste jobba men vi måste ha mer resurser, för det här förslår inte.

Stort tack, Dag Sandahl, för motionen och jag yrkar bifall till utskottets förslag.

MARGARETA LARSSON:

Herr ordförande och ledamöter! Jag får väl ta rollen att ha ett annat perspektiv på det hela. Nu är det ju så att vi i Sverige har en mycket extrem invandringspolitik jämfört med många andra länder. Svenska kyrkan agerar som medberoende i det här. Jag kan likna det här vid alkoholisten och alkoholisthustrun. Det är ju självklart att vi ska hjälpa människor i nöd i andlig och lekamlig spis, det säger jag inte emot. Det är vårt uppdrag. Vad jag saknar i denna fråga är att man inte reflekterar ett dugg över vad kommer just det här beslutet att leda till. Oavsett vilket beslut vi tar så måste vi tänka ett steg till. Kommer det här i längden att leda till det eller det? Det man gör nu genom att skynda till att göra församlingar mer eller mindre till flyktingförläggningar i större grad då sänder vi en signal till nätverk runt om i världen som har Sverige till födkrok när det gäller människohandel. I och med det kommer fler människor att fastna i det här nätverket och det är inte roligt att fastna i de här kriminella nätverken. Det handlar om utpressning, våld, hot och mycket annat och människor sätter sina liv och ekonomi på spel, där barn många gånger blir lidande. Jag märkte att när den här motionen kom upp i vårt utskott sprang alla omkring som oroliga höns och desperat frågade hur vi kunde få fram pengar nu, helst igår. Men man ställde inte frågan om hur personalen mår som ska hantera det här och hur de

ska hantera det här. Hur hanterar de det känslomässigt, arbetsmässigt, skuld känslan av att inte räcka till? Finns det resurser att ta om dem? Det tycks vara en märklig övertro att pengar löser precis allt. Om man bara skyfflar in en massa pengar så kommer allt att lösas sig. Det kan vara bra att tänka ett steg till, att inte springa runt och vara desperat över att det här är en så viktig fråga, och det är det ju naturligtvis. Men vi måste också lära oss att tänka lite till.

Jag yrkar avslag på motion 2014:27.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Herr ordförande! Hur glad är jag inte för det avslagsyrkandet, för det gör ju saker och ting tydliga. Vi är medberoende och det är faktiskt sant. Vi är beroende därför att i vår nästa finns Kristus. Sverigedemokraterna kan driva en annan invandringspolitik så mycket man vill. Det har jag inget emot, det är vår demokratiska skyldighet att göra om vi står för en övertygelse. Men man får inte missa kravet på barmhärtighet och det är där vi är nu. Just nu kan vi ställa politiska frågor till Sveriges riksdag, gör det, men här måste vi hantera det som är det faktiska läget, att våra medarbetare och vårt folkrörelsefolk i Svenska kyrkan möter människor och de ska ha stöd.

Sprang de runt som yra höns? Det kan jag lätt tänka mig. Var det vit leghorn, då?

MARGARETA LARSSON (REPLIK):

Ja, vi ska visa barmhärtighet. Jag är övertygad om att vi är överens om det i kyrkomötet. Jag vill ändå förtydliga att ju mer vi möjliggör för en extrem invandringspolitik desto mindre kommer det att gynna människor i längden, som fångas in i människohandel, som kommer att fara illa med barn som föds i den här eländiga situationen de befinner sig i. Vi kanske inte kommer att kunna hantera allt, för ju mer vi möjliggör desto mer folk är det som kommer hit och desto mer resurser behövs för att ta hand om alla människor. Jag tror inte att vi kommer att få det i längden.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Herr ordförande! Det ena göra, det andra inte låta. Vi kan förstås ha en fullständigt ordentlig kontroll av brottsligheten här i landet. 55 stadsdelar är utsatta. I en av dem var jag präst. Det kräver att folk vågar gå fram och säga, stopp det här ska vi inte ha. Men det kräver också att folk inte bara säger stopp på det viset, utan räcker fram handen, den hand som Kristus kallar oss att räcka vår nästa, som är han själv. Det här är kristendom, bara nämnt så här i förbigående.

KATARINA WEDIN:

Herr ordförande, ledamöter, biskopar och övriga! Som vi har hört är ett möte inplanerat mellan generaldirektören för Migrationsverket och vår ärkebiskop. Nu hoppas jag att vi i Svenska kyrkan verkligen tar den här bollen och inte släpper bort den. Vi har fått en fråga från samhället, från Migrationsverket, om vi i Svenska kyrkan kan hjälpa till och skapa bra boenden och bra mottagande för asylsökande. Vilken möjlighet! Vi har många byggnader, en del mer eller mindre använda. Tänk om vi skulle kunna gå in i det här utan vinstsyfte och erbjuda boende och mottagande med bra kvalitet. Inte lägga det här ytterligare på enbart församlingars anställda utan att starta företag i kyrkans regi i den sociala sektorn. Anställa professionella som kan jobba med det här och också naturligtvis tillsammans med

församlingens anställda och volontärer. Det finns många sådana exempel, bland annat i Knivsta där man har jobbat till exempel med förskola och äldreboende. Bert Karlsson hyr hotellet i Övertorneå. Jag bott där och det är ett fint hotell. Om han kan göra det och räknar med att ha en vinst borde väl vi kunna hitta en möjlighet att driva sådan här verksamhet utan vinstsyfte med professionellt anställda. Jag tycker att det här är en uppmaning till oss alla. Låt oss inte fega ur och vara för bekväma för att säga nej till den här möjligheten.

DAN SARKAR:

Som representant för en församling, där en procent är engagerad för de tio procent som bor på ett asylboende, vill jag uttrycka min tacksamhet inte bara över motionen och Kyrkolivsutskottets behandling utan också över det arbete du gjorde som ringde runt och tog reda på hur det ser ut i stiftet för att uppmärksamma nationell nivå. Jag vill bara säga tack!

LEIF NORDLANDER:

Herr ordförande! Det ser ut som ett gyllene tillfälle när vi har pratat om att vi ska ge möjligheter för församlingars arbete med flyktingar och asylsökande. Jag har ett förslag när det gäller överskottet i vår budget, nämligen att börja med att avsätta de 64 mkr som jag föreslår i mitt särskilda yrkande för att det ska kunna bli något av det här. Då har ärkebiskopen något med sig i fickan eller handväskan när hon kommer till Migrationsverket och kan säga att nu satsar vi, nu vågar vi. Om vi dessutom kan återföra en hel del medel till våra församlingar som de kan använda för en positiv utveckling av verksamhet på det här området eller på andra områden där man har stort behov. Det är väldigt viktigt. Jag tycker att det är fantastiskt med den här positiva stämningen kring den här motionen.

Jag yrkar bifall till motionen och till Kyrkolivsutskottets yrkande.

MICHAEL KAUPPI:

Herr ordförande, presidiet, ledamöter och åhörare! Jag vill bara yrka avslag på motion 2014:27.

DANIEL LARSON:

Herr ordförande! Det här var en intressant debatt som pekar ut en del skillnader. Det gör ju kyrkovalet allt viktigare.

Jag vill påminna om vad den här motionen handlar om, att-satsen som handlar om att skyndsamt ordna former för ekonomiskt bistånd till församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande. Det är ju sant som har sagts och som också utskottet hänvisar till att samtal kommer att ske inom kort, då kyrkostyrelsen har för avsikt att bygga en gemensam plattform med Migrationsverket som garanterar långsiktighet i ett kommande arbete och som ska vara väl förankrat i Svenska kyrkan på alla nivåer. Men när kyrkofullmäktige runt om i landet planerar nästa års verksamhet så är det svårt att budgetera och anställa personal och organisera det som eventuellt händer under året som följer. Vi har också pratat om man kan använda riktat församlingsbidrag osv. men utifrån Budgetutskottets yttrande, när det kom fram att det inte är förenligt med den ändamålsbeskrivning som gäller för riktade församlingsbidrag 2014 som kyrkomötet beslutade om 2013, så landade vi i att det finns en möjlighet för kyrkostyrelsen att göra vissa omprioriteringar i budgeten under verksamhets-

Tisdagen den 18 november 2014

Anföranden

perioden för att ge just det här viktiga stödet till församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande.

Bifall till motion 2014:27.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 163.